

CONSILIUL JUDEȚEAN BRĂILA

MUZEUL BRĂILEI

PIAȚA TRAIAN NR. 3 TEL/FAX: 0339401002; 0339401003; e-mail: sediu@muzeulbrailei.ro
CONT IBAN: RO54TREZ1515010XXX000291 TREZORERIA MUNICIPIULUI BRĂILA

MEMBRU AL REȚELEI NAȚIONALE A MUZEELOR DIN ROMANIA

COMUNICAT

Muzeul Brăilei, în parteneriat cu Consiliul Județean Brăila, Comunitatea Elenă Brăila, Federația Comunităților Evreiești din România – Comunitatea Brăila, Fundația „Obscina” a Comunității Rușilor Lipoveni din România Brăila și Uniunea Democrată Turcă din România - filiala Brăila derulează programul cultural „...greci, evrei, ruși lipoveni, turci... Brăila. Reactivarea memoriei culturale a orașului”, finanțat de Administrația Fondului Cultural Național.

În urma concursului organizat de AFCN – sesiunea II/2012, aria tematică: „Activități muzeale” – programul cultural a fost declarat câștigător și a obținut o finanțare nerambursabilă de 60.397 RON. Activitățile se vor derula până la finele lunii noiembrie 2012.

Program cultural finanțat de
Administrația Fondului Cultural Național

PREZENTARE PROIECT

Programul cultural „...greci, evrei, ruși lipoveni, turci... Brăila. Reactivarea memoriei culturale a orașului” este o continuare a programului cultural „Un grec, doi greci, trei greci... Brăila. Reactivarea Memoriei Culturale A Orașului Brăila. Cazul Comunității Grecești” - derulat în anul 2009 de Muzeul Brăilei, în parteneriat cu Consiliul Județean Brăila și Comunitatea Elenă Brăila - cu sprijinul Administrației Fondului Cultural Național și a doi sponsori: domnul Konstantinos Tsoukalidis, președintele Camerei de Comerț și Industrie Eleno-Române - sponsor principal din Atena (Grecia) și domnul Karafyllidis Athanassios - sponsor din Berlin (Germania). Programul a avut ca principal rezultat înființarea Centrului Diversității Culturale al Muzeului Brăilei (<http://www.muzeulbrailei.ro/index.php?pn=2&idn=15625815582969>).

Programul cultural propus anul acesta antrenează persoane cu etnii, credințe religioase diferite și, mai ales, vârste diferite, într-o cercetare privind diversitatea culturală a orașului, dar și valorificarea și interpretarea imaginii, branding de oraș și tehnici multimedia de promovare.

Scopul acestui demers este salvarea memoriei și patrimoniului multicultural al orașului și fructificarea rezultatelor în scopuri culturale, turistice, educaționale și promoționale.

Obiectivul general al proiectului este reactivarea memoriei și a mediului cultural-istoric al orașului Brăila, din perspectiva diversității etnice. Proiectul propune două grupuri de acțiuni: 1. cercetare pentru realizarea unor baze de date cu un bogat conținut textual, imagistic și audio-video; completarea hărții virtuale realizate în cadrul proiectului „Un grec, doi greci, trei greci... Brăila” cu alte elemente arhitecturale care prezintă contribuția culturală și istorică a celor patru comunități etnice studiate (greci, evrei, ruși lipoveni, turci) la dezvoltarea orașului Brăila; la acestea vom adăuga și bisericile celorlalte comunități etnice importante ale orașului, neincluse în acest proiect, respectiv armeni, bulgari și italieni; realizarea unei publicații și a unor filme documentare care vor prezenta moștenirea culturală a Brăilei multietnice - date istorice, arhitectură civilă și religioasă, legende și realități urbane, personalități, tradiții, meșteșuguri, elemente de atmosferă, mentalități, viață privată (căsătorii, relații inter-personale, școală, stiluri de viață, familie etc.), realitatea contemporană; realizarea unei expoziții despre Brăila multietnică (obiecte din colecțiile Muzeului Brăilei și din colecții ale comunităților etnice și ale familiilor membre); realizarea unei fotoexpoziții pe sistem banner-up, care va putea fi apoi itinerată, inclusiv în spații neconvenționale; extinderea website-ului diversității culturale; 2. grup de acțiuni cu o puternică componentă educațională, de stimulare a creativității și de atragere a publicului tânăr către patrimoniul multicultural: un concurs „Descoperă Brăila multietnică”, cu două secțiuni „Cercetare” și „Promovare”, adresat tinerilor cu vârsta până în 25 ani (cu premii în bani, finanțate de Administrația Fondului Cultural Național) organizat cu scopul promovării patrimoniului cultural al minorităților etnice din Brăila și al selectării de tineri voluntari (o rețea de prieteni ai Centrului Diversității Culturale al Muzeului Brăilei, talentați, creativi, pasionați de istorie, istorie orală, tradiții, sociologie, jurnalism, turism cultural, promovare, artă fotografică și video); tinerii vor fi stimulați să-și prezinte propria viziune despre multiculturalitate, prin a) cercetarea unor aspecte din istoria și viața comunităților etnice (evenimente istorice, povești de familie, obiecte de familie, tradiții, valori, aspecte religioase, personalități, meserii, meșteșuguri specifice, stereotipuri, mentalități, viață privată etc.), pe care să le prezinte prin imagini video, fotografii, postere, articole etc., precum și prin b) propria viziune legată de brandingul de oraș din perspectivă multietnică, cu scopul impunerii Brăilei ca destinație de turism cultural.

Proiectul intră în sfera: a) activităților muzeale, b) a diversității culturale (spiritul și tema cheie a proiectului), c) a inițiativelor care pun în valoare patrimoniul cultural național mobil, imaterial și imobil (upgradarea repertoriului imagistic și audio-vizual, fișe tehnice de monument pentru stimularea și justificarea unor opere complexe de restaurare, realizarea de hărți turistice tematice care marchează istoric și cultural prezența acestor minorități: elemente de arhitectură civilă și religioasă, descrieri de oameni și case, edificii publice, viață privată, comerț, artă, muzică etc), d) a activităților muzeale de digitizare a patrimoniului (bazele de date ce vor fi realizate prin intermediul proiectului).

Cercetările de arhivă ale experților de patrimoniu din echipa de proiect (inclusiv în arhivele Muzeului Brăilei și în cele ale comunităților etnice partenere) vor fi completate cu cercetări în colecții de familie, cu studii de istorie orală, cu mărturii ale membrilor comunităților etnice care s-au născut, trăiesc sau au trăit o perioadă mai lungă sau mai scurtă de timp la Brăila (obținute prin interviu scris și oral) și cu lucrările cu gradul cel mai mare de originalitate ale tinerilor participanți la concursul „Descoperă Brăila multietnică”.

Să încercăm să ne imaginăm puțin din atmosfera din cetatea Brăilei, de pe vremea când era *khaza* turcească. N-a mai rămas aproape nimic din acele timpuri: câteva hrube, din păcate neamenajate, aproape necunoscute atât turiștilor, cât și brăilenilor, câteva mărturii arhitectonice la Biserica Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril, din Piața Traian, rămase de pe vremea când aici era un lăcaș de rugăciune turcesc și o casă de început de secol XIX, cu sageac (o streășină mult prelungită, din lemn și cu un sistem special de îmbinări), pe strada Orientului. Bunicii ne povestesc și despre o linie de pasageri Brăila – Constantinopol, la început de secol XX, o amintire neverosimilă astăzi, dacă nu am găsi și în cărți mărturia acestui fapt care ne demonstrează că, într-adevăr, a existat și nu este doar o poveste. În colțuri atent păstrate în sufletul nostru au rămas ceva amintiri legate de turcii Brăilei din copilăria noastră: un fes colorat, niște vorbe stâlcite, miros de covrigi calzi, dulceața halviței și a sarailiilor și gustul atât de râvnit de bragă, sau de limonadă rece. Si totuși, turci trăiesc și astăzi la Brăila...dar nu prea mai știm mare lucru despre ei... și-or fi păstrat tradițiile și obiceiurile, mai vorbesc limba bunicilor, în casele lor se mai fac sarailiile de odinioară...? Doar ei ne pot spune asta...

Acum mai bine de vreo două decenii, pe străduțele din inima orașului de atunci, din preajma Catedralei Ortodoxe de Rit Vechi, de pe strada Nicolae Grigorescu, în fiecare duminică asistam la un adevărat spectacol al străzii: treceau către biserică lipovencele, îmbrăcate cu costume din materiale înflorate, pline de culoare, cu fuste crețe, cu părul strâns în basmale, cu un accent specific în vorbire, însoțite de bărbații lor, cu bărbi lungi, încinși la mijloc cu un fel de brâu cu ciucuri... „Spectacolul” încă s-a păstrat în cartierul Pisc al Brăilei de astăzi, duminicile și de sărbători... Este dovada cea mai vie a unei credințe păstrate cu sfințenie și a unui spirit de conservare a tradițiilor, dificil de înțeles pentru cei mai mulți dintre noi. De vină sunt poate cărțile bisericești și icoanele vechi, pe care le-au adus străbunicii lor din stepele Rusiei, sau poate cântecele cântate la harmoșcă și dansurile care le înveselesc sărbătorile, ori poate niște reguli morale însușite din familie, pe care nu le cunoaștem... dar, cine știe, poate ni le vor împărtăși... La Brăila încă se sărbătoresc Crăciunul și Anul Nou după Calendarul Iulian, cu tradiții, obiceiuri și bucate, doar de ei știute... Marangozi și pescari adevărați or mai trăi la Brăila...? Când spui lipovean, gândul îți fuge fără să vrei la Dunăre, la lotcile de odinioară, la plasele de pescuit și la pește... La Brăila, Balta are încă pește... Și ce bună ar fi acum o ciorbă lipovenească...

Despre greci am mai scris... este greu să nu-i pomenești des, atâta vreme cât cele mai frumoase clădiri din Brăila sunt construite de ei... Biserica Greacă, Teatrul „Maria Filotti”, odinioară „Rallys”, Casa Embiricos, astăzi Centrul Cultural „Nicăpetre”... Armatorii, comercianții de odinioară, proprietarii morilor Violatos și Lykiardopol, primarul Radu Portocală, dar și proprietari ai unor afaceri mai mici, precum cofetarul Papacanaris, au rămas în memoria brăilenilor, datorită notorietății afacerilor lor, a clădirilor din Centrul Istoric pe care le-au construit, a realizărilor lor în plan edilitar, sau pentru gesturile lor filantropice. Grecii au oferit Brăilei și personalități de renume precum scriitorul Panait Istrati (născut din mamă româncă și tată chefalonit), poetul Andreas Embiricos sau compozitorul Iannis Xenakis și lista poate continua... Grecii ne-au împărtășit, în 2009, poveștile lor de viață, zugrăvite în volumul „Un grec, doi greci, trei greci... Brăila” (care poate fi citit și on-line aici: http://www.muzeulbrailei.ro/images/docs/Volum_Greci.pdf), dar sigur au rămas și multe

nepovestite... Cert este că grecii de astăzi încă vorbesc limba greacă, au păstrat multe obiceiuri și tradiții de la bunici... încă se prepară „Vasilopita” de Anul Nou și „Magiritsa” de Paște, gătesc scordalea și baclavale, ca odinioară și... știm sigur că încă sparg farfurii la petreceri... Și, apropo de asta, am remarcat, vorbind cu mai multe doamne românce și de altă etnie, aceeași nostalgie după niște vremuri de demult: „ah, și ce baluri erau la Școala Greacă...”

În septembrie, evreii din Brăila au sărbătorit Anul Nou... Am aflat întâmplător... Care sunt obiceiurile lor de Anul Nou, acum, la început de septembrie... nu știm... un An Nou fără Moș Crăciun, fără cozonac, fără brad și fără zăpadă...un An Nou altfel, conform tradițiilor păstrate de la părinții și bunicii lor... tradiții pe care nu le cunoaștem... În anul care a trecut, i-am vizitat, la Templul Coral, de Purim și de Hanuka, alte sărbători evreiești... Pentru noi, cei de altă credință... a fost doar un spectacol frumos, am ascultat Hava Nagila și alte cântece vesele, am văzut obiceiuri pe care nu le înțelegem, am mâncat bucate pe care nu știm cum le prepară, am auzit povești despre alte vremuri, când Brăila era plină de evrei, cu bărbi și kippa pe creștet, când la Brăila erau școli și multe ziare evreiești, 10 sinagogi funcționale, conform documentelor vremii, iar pe Regala, strada comercială a orașului, și în aria dintre străzile Petru Maior și Al. I. Cuza, dar și în alte zone ale orașului, se vedeau la tot pasul prăvălii, ceasornicării, bijuterii, ateliere meșteșugărești cu firme evreiești. Educați și buni comercianți, evreii au făcut averi la Brăila și au dat orașului și o listă lungă de oameni de cultură, cu care ne mândrim astăzi: un Mihail Sebastian, un Max Herman Maxy vor face mereu cinste Brăilei... Ce s-a păstrat din strălucirea de odinioară? Sigur multe amintiri...pe care sperăm să le aflăm...

Aceasta a fost și este încă Brăila, un amalgam de culturi. I-am amintit pe turci, ruși lipoveni, greci, evrei, dar au trăit și trăiesc încă aici și armeni, bulgari, italieni, maghiari, germani, ucraineni etc. Fie că au fost bogați, ori și-au câștigat existența modest, prin portul Brăilei, prin mici ateliere sau prăvălii, trecerea acestor oameni prin Brăila a marcat dezvoltarea, spiritul și farmecul orașului cosmopolit.

Am încercat să vă introducem în atmosfera proiectului nostru, cu speranța că vă „atingem” puțin sufletul și vă trezim nostalgiile pentru niște ani din copilărie, sau din tinerețe și, mai mult, cu speranța că vă vom convinge să ne sprijiniți în cercetare, să descoperim împreună Brăila multietnică.

Încercăm să găsim în Brăila, dar și în alte orașe din țară și chiar în străinătate „...greci, evrei, ruși lipoveni, turci, maghiari, germani, italieni, bulgari, ucraineni, armeni...” care s-au născut, au trăit o perioadă de timp la Brăila, ori încă mai trăiesc aici, dispuși să ne relateze amintiri despre Brăila cosmopolită de altădată, despre clădiri, despre afaceri, despre meserii sau meșteșuguri uitate, despre personalități ale orașului, ori povești de familie, informații despre credințe, obiceiuri, tradiții, valori, stereotipuri, mentalități, superstiții, viață privată, gastronomie – care s-au pierdut, sau care s-au conservat încă în aceste familii (toate acestea le putem primi tehnoredactate, scrise de mână, sau în fișiere audio sau video). Suntem interesați să găsim, de asemenea, documente, fotografii de demult, obiecte care să illustreze aceste povești (în formă scanată sau fotografiată): fotografii cu clădiri din Brăila de altădată, fotografii de la evenimente ale comunității, fotografii cu lăcașe de cult, fotografii vechi de familie, fotografii de la evenimente de familie, documente de familie – certificate vechi de naștere, de căsătorie, fotografii din port, fotografii cu instituții, prăvălii de altădată, restaurante, cofetării, icoane vechi, obiecte de vestimentație, bijuterii, pălării, obiecte personale, obiecte de mobilier, decorative, obiecte muzicale sau orice alt obiect vechi, ziare brăilene în limbile minorităților etnice, manuale vechi în limbile

minorităților etnice, cărți vechi în limbile minorităților etnice, plăci vechi, cărți poștale cu Brăila de început de secol. Fragmente din aceste mărturii vor fi publicate.

Interviurile scrise pot fi descărcate de aici:

Fișa interviu GRECI:

<http://diversitate-culturala-muzeulbrailei.ro/06-fisa-interviu/>

Fișa interviu EVREI:

http://www.muzeulbrailei.ro/images/evenimente/2012/Proiect/FISA_INTERVIU_EVREI_i.pdf

Fișa interviu RUȘI LIPOVENI:

http://www.muzeulbrailei.ro/images/evenimente/2012/Proiect/FISA_INTERVIU_RUSI_LIPOVENI_i.pdf

Fișa interviu TURCI:

http://www.muzeulbrailei.ro/images/evenimente/2012/Proiect/FISA_INTERVIU_TURCI_i.pdf

Regulamentul de concurs pentru tineri poate fi descărcat de aici:

http://www.muzeulbrailei.ro/images/evenimente/2012/Proiect/Regulament_Concurs_DescoperaBrailaMultietnica_MuzeulBrailei_i.pdf

Adresa noastră de contact este: muzeul_brailei2012@yahoo.com

Pentru informații suplimentare:

Prof. univ. dr. Ionel Cîndea, managerul Muzeului Brăilei, manager de proiect 0339.40.10.02, 0339.40.10.03

Camelia Hristian, asistent de proiect, 0339.40.10.02, 0339.40.10.03, muzeul_brailei2012@yahoo.com

Camelia Hristian

Șef Serviciu Relații Publice

Muzeul Brăilei

www.MuzeulBrailei.ro

<http://diversitate-culturala-muzeulbrailei.ro/>

Facebook: Muzeul Brailei